

STICHTING

"MONUMENT DOLDERSUM"

Secretariaat: Zwarteweg 114 8017 AZ Zwolle

Tekst herdenking 4 mei 2014

OPDAT ZIJ NIET VERGETEN WORDEN

Welkomstwoord door Tjebbe Verra

Drama van Vledder door Anita Janssen

In de nacht van 7 op 8 september 1944, bijna 70 jaar geleden, werd het kamp van De Nederlandse Arbeidsdienst in Vledder overvallen. Er ontsnapten 21 jonge mannen. De eerste 4 gingen in Doldersum in een hol achter een boerderij. In een volgend hol gingen 5 jongens. Weer een paar honderd meter verder ging Klaas van Daalen samen met 2 anderen een hol in. De overige 9 liepen nog een paar kilometer verder naar een groter hol. Naar deze plek. Op 8 september vond de SD dit hol. De 9 jongens moesten eruit komen.

Twee van de 9 hadden het uniform nog aan en daarom zijn zij gespaard. De andere 7 zijn afgeranseld en daarna dood geschoten. Roelof IJsselstein is de enige die deze moordpartij heeft overleefd. Na een moeilijk leven stierf hij in 1986 op zestigjarige leeftijd. Zes jongens van 18 jaar werden hier het slachtoffer. Het zijn:

--- Gerardus Marinus van Corstanje --- Jan van Dijk ---- Pieter Groenhuis --- Wilhelmus Kloonen ---- David Oomens ---- Christiaan van Tongeren ---

1 MINUUT STILTE

Taptoe, door trompettist De Jong

Panis Angelicus, van Cesar Frank, gezongen door een deel van het gemengd koor De Lofstem uit Oosterwolde onder leiding van de heer Spa

Bloemlegging

Gedicht van Maureen Blaauw, voorgedragen door Tijn Betten

Oorlog wil niemand meemaken

Waarom moeten we ervoor strijden?

We moeten strijden voor onze vrijheid

We kunnen er iets aan doen, maar dat gaan niet vanzelf

Alleen schiet je niet op

Maar elk mens telt

Vrijheid is iets bijzonders

Vrijheid is iets wat je geeft

Vrijheid is wat iedereen wil

Oorlog wil niemand meemaken

Aria Ombra mai fu uit het Largo van Händel, door het koor onder leiding van de heer Spa

Gedicht van Martijn Joling, voorgedragen door Sven Mol

Er zijn zwarte dagen
Die je niet kunt verdragen
Met pijn in je hart
De herinneringen die je wilt vergeten
De vreselijke dagen van de oorlog
Steden verwoest, alleen maar ellende
In die tijd raak je iedereen kwijt
Alles weg, geen huis, geen vrienden
Beelden die je niet vergeet

Tekst, door Tjebbe Verra

Op 8 september 1944 zijn op deze plaats zes jongens vermoord. Het kamp waar deze jongens werkten was van de Nederlandse Arbeidsdienst. De Nederlandse Arbeidsdienst (NAD) werd opgericht in 1940 door de Duitse bezetter, vooral om Nederlandse jongelui op te voeden en als een opstapje naar de Duitse krijgsmacht in Rusland. In de begintijd konden jonge mannen en vrouwen vrijwillig dienst nemen, vanaf voorjaar 1942 werd een regeling van kracht waardoor jonge mensen werden verplicht voor een half jaar te werken bij de NAD. Begin 1943 werd voor het eerst een volledige lichter opgeroepen. De maximale omvang van de NAD is ongeveer 10.000 arbeidsmannen geweest. Ze werkten verspreid over het land in tientallen kampen. Het instellen van arbeidsdienstplicht was nodig omdat er veel te weinig mensen vrijwillig bij de NAD wilden. Ook met de verplichte deelname probeerden mensen zich hier aan te onttrekken.

Op Dinsdag, 5 september 1944 verlieten velen de kampen van de NAD. Niet lang hierna werden de meeste werkzaamheden van de NAD beëindigd. In dit licht moeten de vluchtplannen van de jongens in kamp Vledder worden gezien. Toen hun van buiten mogelijkheden werden aangeboden om het arbeidskamp te ontvluchten, grepen ze de kans. Hoe moeilijk het reizen in bezet Nederland zou zijn, konden ze niet inschatten. 21 jongens vluchten in de nacht van 7 september 1944 en werden door mannen die contact hadden met de ondergrondse ondergebracht in vier holen in Doldersum. Het laatste hol met negen jongens werd de volgende ochtend (8 september) ontdekt. Twee jongens droegen het uniform en mochten terug naar het kamp, Zeven werden terecht gesteld door twee leden van de Nederlandse SD. Roelof IJsselstein overleefde en wist de dichtst bij gelegen boerderij te bereiken.

De overige 12 jongens zijn na twee en een halve dag door de ondergrondse op verschillende onderduikadressen ondergebracht in dorpen hier in de omgeving. Pas na de bevrijding konden ze naar huis. Vervoersmogelijkheden waren er niet, ze moesten naar huis lopen. Maar na een dag of drie, vier konden zij hun familie weer in de armen sluiten. Naar de zes die wij hier vandaag herdenken heeft de familie vergeefs uitgezien.

Abide with me, door trompettist De Jong

Gedicht van Esmín van der Horst

An Irish Blessing, door het koor onder leiding van de heer Spa. Dit is een Ierse zegenbede. De vertaling is:

Dat uw weg geplaveid mag zijn,
dat u altijd de wind in uw rug mag voelen
dat de zon in uw gezicht mag schijnen
dat de regen op uw akkers mag vallen
en tot wij elkaar weer zien
moge God u houden in de palm van zijn hand.

Dankwoord door Tjebbe Verra